

Výroční zpráva o činnosti České konference rektorů za rok 2006

Výroční zpráva, jejíž návrh na základě dílčích zpráv místopředsedů České konference rektorů (ČKR) předložil předseda ČKR Prof. Ing. Petr Sáha, CSc., byla Plénem ČKR na jeho 89. zasedání (Výroční shromáždění ČKR) projednána a schválena (Hradec Králové, 22. února 2007).

Tato zpráva podává přehled činností, kterým se ČKR jako orgán reprezentace vysokých škol zejména věnovala v roce 2006. Členěna je do pěti částí, odpovídajících kompetencím jednotlivých místopředsedů. Předsednictvo ČKR, které má jednoleté funkční období vždy od 1. srpna do 31. července, pracovalo ve složení P. Sáha (předseda), V. Cejpek (místopředseda pro oblast vzdělávání), P. Fiala (místopředseda pro oblast tvůrčích činností), J. Hron (místopředseda pro záležitosti ekonomické a sociální), V. Hampl (místopředseda pro vnější záležitosti) a F. Jirásek (místopředseda pro záležitosti legislativní a organizační). Administrativní a koordinační záležitosti zajišťovala Kancelář ČKR vedená tajemnicí ČKR M. Fojtíkovou.

Vnější a mezinárodní vztahy

ČKR zastupuje zájmy vysokých škol ČR jako celku, a to jak v Evropě, tak mimo ni. Je řádným kolektivním členem Evropské univerzitní asociace (European University Association – EUA). Předseda ČKR byl v roce 2006 členem Rady EUA (EUA Council). ČKR, která je v orgánech EUA pokládána za respektovaného člena, ovlivňuje svými postoji a vyjádřováním svých stanovisek činnost a směřování EUA a společně s řádnými individuálními členy z ČR se aktivně zúčastňuje práce asociace. V průběhu roku 2006 to byla zejména účast na akcích EUA, např. na konferenci EUA v Hamburgu (31. 3.-1. 4.) a především pořádání podzimní konference EUA konsorciem brněnských vysokých škol (19.-21. 10.). Šlo o první konferenci EUA pořádanou v ČR. V jejím rámci se uskutečnilo i setkání prezidenta EUA Prof. Wincklera s rektory ČKR. Další akcí EUA pořádanou v ČR, sice menšího rozsahu, ale prakticky zaměřenou, bylo jednání o financování „Universities' Participation in FP7: Towards Full Costs Support“ na Univerzitě Karlově v Praze 5. 5. Předseda a tajemnice ČKR se pravidelně a aktivně zúčastňují práce Rady EUA, která zasedá několikrát do roka. Předseda, popř. místopředseda ČKR pro vnější vztahy, se aktivně účastnili dalších aktivit EUA (společné jednání s Latinskoamerickou univerzitní radou ve španělském Oviedu 4.-6. 4. , jednání se severoamerickou asociací postgraduálních škol v Salzburgu 4.-5. 9. , semináře o doktorských programech v EU v Nice 7.- 8. 12.).

Těžiště vnějších a mezinárodních vztahů vysokých škol ČR je také v individuálních kontaktech škol s médii a se subjekty v zahraničí. Hlavní důraz je kladen na mobilitu studentů a učitelů (programy Socrates/Erasmus, Leonardo da Vinci, Marie Curie, Ceepus, Aktion, Jean Monnet, Visegrad Scholarship programmes) a na zapojení do projektů EU včetně výzkumných rámcových programů. Stále většího významu nabývá zapojení vysokého školství ČR do Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (European Higher Education Area – EHEA) a Evropského výzkumného prostoru (European Research Area – ERA) s důrazem na plnění závěrů vyplývajících z Boloňského procesu (Joint Degrees, Double Degrees, European Credit Transfer System, Diploma Supplement, atd.). V souladu s prioritami EU se české vysoké školy zapojují do prestižních vícestranných programů, např. Erasmus Mundus.

Z mezinárodních akcí ČKR mimo rámec EUA je vhodné zmínit se o tradičním společném jednání se Slovenskou konferencí rektorů, které se tentokrát konalo v Gabčíkovu 1.-2. 6. a jednání předsedů Konferencí rektorů zemí střední Evropy v Innsbrucku 15.-16. 10. Místopředseda ČKR pro vnější vztahy zastupoval ČKR na konferenci „World Universities Presidents Summit“ v Bangkoku v červenci.

Ve vztazích ČKR s domácími institucemi dominují vztahy s AV ČR, např. účast pozvaných členů na Sněmu AV a četná jednání s předsedou a předsednictvem. Začátkem roku se uskutečnil pracovní oběd rektorů s prezidentem republiky v Lánech (13. 3.). Předseda, někteří místopředsedové a někteří členové ČKR se účastnili jednání parlamentního výboru pro vzdělávání v souvislosti s rozpočtem vysokých škol (15. 11.). Členové ČKR se aktivně podíleli na přípravě zprávy OECD o stavu vysokoškolského sektoru v ČR (březen) i jejího následného projednávání (listopad-prosinec).

Nejvýznamnější akcí ČKR na poli vnější mezinárodní prezentace byla příprava zvláštní přílohy prestižního a světově čteného časopisu Scientific American zaměřené na vědecké kapacity ČR. Kromě individuálních prezentací několika českých univerzit je zde také část věnovaná ČKR a vysokým školám, které sdružuje. Projekt byl řešen ve spolupráci ČKR, MŠMT, AV ČR a CzechInvestu. Příslušné číslo vyjde v březnu 2007.

Vzdělávací činnost

ČKR na svých jednáních průběžně věnovala pozornost vzdělávací činnosti, která je jednou z hlavních aktivit vysokých škol. Lze konstatovat, že ve většině studijních programů se nejen podařilo realizovat zavedení strukturovaného studia, ale také postupně zúročovat nabývané zkušenosti s tímto typem studia. Strukturované studium umožnilo zvýšení počtu vysokoškolských studentů, což je jeden z cílů naší národní vzdělanostní politiky. Nyní je nutné celý systém dopracovávat zdokonalováním a zpřesňováním studijních programů. Patříčná pozornost byla věnována doktorským studijním programům, protože právě jejich úspěšní absolventi se mohou stát prostředkem zvyšování konkurenceschopnosti v národním i mezinárodním měřítku. ČKR se zasazovala o zvýšení doktorských stipendií a o usnadnění formalit spojených s příchodem zahraničních studentů do doktorských studijních programů na českých vysokých školách.

V průběhu roku 2006 pokračovala činnost v oblasti hodnocení kvality – v souladu se závěry bergenského setkání ministrů z května 2005 a s ohledem na přípravu setkání ministrů v Londýně v roce 2007. V ČKR byla ustavena pracovní skupina, jejímž úkolem je monitorovat aktivity jednotlivých subjektů v oblasti hodnocení kvality a spolupracovat s nimi. ČKR se stala spolupořadatelem semináře k hodnocení kvality vysokých škol, pořádaného Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Členové předsednictva i pléna ČKR byli pravidelně informováni o aktivitách v oblasti hodnocení kvality z okruhu působení Akreditační komise, Rady vysokých škol aj.

Souhrnnou zprávou o stavu českých vysokých škol je závěrečná zpráva projektu OECD *Thematic Review of Tertiary Education*, která hodnotí z pohledu vnějšího pozorovatele podmínky k činnosti vysokých škol v oblasti legislativní, ekonomické, organizační aj. a která uvádí také konkrétní hodnocení jednotlivých oblastí působnosti českých vysokých škol. Cenná je na ní nezávislost pohledu a mezinárodní srovnání. ČKR se účastnila přípravných prací v pracovní skupině a prezentace výsledků v roce 2006. Několik vysokých škol bylo

aktivně zapojeno do evaluačních návštěv pracovníků OECD. Lze předpokládat, že tento materiál bude jedním z koncepčních materiálů ČKR pro stanovování rozvojových cílů českého vysokého školství.

ČKR podpořila ve svém usnesení z červnového jednání pléna i v následných dílčích jednáních zavedení tzv. státní maturity; na podnět Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání CERMAT byla vytvořena pracovní skupina ČKR, která při společném jednání jednoznačně formulovala vztah českých vysokých škol ke společné maturitě. ČKR považuje za záležitost každé vysoké školy, zda a v jaké míře bude akceptovat výsledky státní maturity jako náhradu za přijímací zkoušky. Obecně rektori českých vysokých škol považují zavedení státní maturity za pozitivní krok, který bude garantovat určitou srovnatelnost hodnocení. Praktická implementace tohoto prvku byla v závěru roku zatím odsunuta.

Během celého roku 2006 se místopředseda pro oblast vzdělávání pravidelně účastnil jednání Akreditační komise ČR a poskytoval informace o jednání AK na zasedáních předsednictva a pléna ČKR.

Tvůrčí činnosti

Zásadní otázkou státní politiky podpory výzkumu, vývoje a tvůrčí činnosti v roce 2006 byla příprava Operačních programů Výzkum a vývoj pro inovace a Vzdělávání pro konkurenceschopnost pro čerpání prostředků z Evropských strukturálních fondů. ČKR věnovala této záležitosti mimořádnou pozornost, neboť usiluje o zachování gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nad těmito Operačními programy. Lze konstatovat, že toto úsilí – vyjádřené též usneseními 84. a 88. zasedání pléna ČKR – bylo v roce 2006 úspěšné.

V oblasti vytváření institucionálního a legislativního prostředí pro tvůrčí činnost na vysokých školách ČKR v roce 2006 dále vystoupila s iniciativou na úpravy daňového zákonodárství s cílem podpořit konkurenceschopnost vysokých škol, a to jmenovitě se zřetelem k rozvoji spolupráce s aplikační sférou. ČKR rovněž doporučila, aby bylo stanoveno osvobození od daně z přidané hodnoty pro vysoké školy kvůli zvýšeným nákladům na řešení projektů v rámci Evropských strukturálních fondů.

ČKR se rovněž přihlásila ke dvěma základním dokumentům pro regulaci statusu výzkumných pracovníků v Evropě – Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků – a doporučila jejich přiměřené uplatnění vysokými školami jako základních a rámcových pravidel pro etiku ve výzkumu a vývoji.

V rámci evropské agendy ČKR v roce 2006 též sledovala vývoj přípravy rozpočtu Evropské unie na finanční období 2007-2013 a varovala v této souvislosti před hrozbou omezení výdajů na výzkum a vývoj. ČKR nepouštěla ze zřetele ani projekt Evropského technologického institutu a upozorňovala na zásadní povahu tohoto tématu příslušné orgány.

Jedním z výsledků jednání ČKR s vládními orgány o racionalizaci státní správy ve výzkumu a vývoji bylo ustavení meziresortní pracovní skupiny pro hodnocení výsledků výzkumu a vývoje, jejímž úkolem je navrhnout nový systém posuzování tvůrčí činnosti. ČKR získala v této meziresortní pracovní skupině zastoupení a významně již také přispěla k diskusi o metodice hodnocení výsledků výzkumu a vývoje a metodice institucionálního financování výzkumu a vývoje.

Úspěšně lze hodnotit též snahu ČKR o zvýšení počtu zástupců vysokých škol v Radě pro výzkum a vývoj s přihlédnutím ke skutečné roli vysokých škol ve výzkumu a vývoji. V důsledku toho mohl být na 88. zasedání Pléna ČKR navržen další člen Rady pro výzkum a vývoj nominovaný ČKR.

Záležitosti ekonomické a sociální

Problematika otázek ekonomických a sociálních a jejich řešení vycházelo ze schválených programových priorit České konference rektorů, které byly projednány a schváleny Předsednictvem ČKR 13. 3. 2006, a to

- propojit vybrané ukazatele rozpočtu s dlouhodobými záměry vysokých škol,
- zjednodušit pravidla pro výpočet institucionálních prostředků.

V této souvislosti byla vytvořena pracovní skupina pro záležitosti ekonomické a sociální z členů ČKR a za cíl aktivit si vybrala zabezpečení výrazného podílu ČKR jako jedné z reprezentací vysokých škol na zlepšování ekonomických podmínek pro jejich všestranný rozvoj a vytváření podmínek pro plnou seberealizaci členů akademické obce. Úkolem této skupiny je zajistit průběžné propojení a vzájemné informování ČKR s exekutivou MŠMT na všech řídicích úrovních, účast na tvorbě pravidel ekonomického prostředí s důrazem na jejich stabilitu (Reprezentativní komise MŠMT a Předsednictvo ČKR) a zabezpečit funkci regulátora mezi exekutivou a jednotlivými vysokými školami.

V souladu s pravidelnými volbami v rámci ČKR bylo inovováno zastoupení členů ČKR v Reprezentativní komisi a dalších pracovních skupinách MŠMT.

Je třeba konstatovat, že v průběhu roku 2006 se uvedené cíle naplnily jen zčásti, a to vzhledem k velmi turbulentní situaci ve společenském a politickém životě celé společnosti.

V první polovině roku probíhalo spíše hodnocení spolupráce ČKR s MŠMT za uplynulé funkční období vlády ČR. Například v červnu na zasedání ČKR bylo konstatováno, že na základě koncepce reformy vysokého školství se podařilo zvýšit výdaje státního rozpočtu na vysoké školy z celkových 18 mld. Kč v roce 2002 na 27 mld. v roce 2006, z toho v oblasti vzdělávací činnosti z 10,7 mld. Kč v roce 2002 na 18,9 mld. Kč v roce 2006. Zároveň byly diskutovány i další trendy nárůstu výdajů na vysoké školy v důsledku zvyšování počtu posluchačů, zkvalitnění vzdělávací činnosti a zintenzivnění vědeckovýzkumné práce.

Ve druhé polovině roku 2006 v důsledku předkládaných návrhů rozpočtu na rok 2007 vládami ČR, bylo těžiště aktivit zaměřeno na obhájení přijatých trendů financování vysokých škol, zabezpečení stability a naplňování cílů reformy vysokého školství v ČR. Souhrnně tyto aktivity vyjadřoval dopis předsedy ČKR předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, ve kterém byl vysloven požadavek o navýšení rozpočtu kapitoly 333 vysoké školství na rok 2007 alespoň o 620 mil. Kč. Tato částka vyplývala z potřeby

- pokrytí nákladů na sociální stipendia studentů podle § 91 odst. 3 zákona o vysokých školách ve výši 220 mil. Kč., neboť toto stipendium se stalo mandatorním výdajem vysokých škol v průběhu roku 2006 a návrh rozpočtu na rok 2007 tuto položku explicitně neobsahoval,
- dofinancování nárůstu počtu studentů ve výši 195 mil. Kč,

- dofinancování projektů EU v Operačním programu rozvoj lidských zdrojů uplatněných na vysokých školách přibližně o 205 mil. Kč.

Díličí otázky byly předmětem jednání Reprezentativní komise dne 4. 1. 2007 a bylo dosaženo shody na doporučeních týkající se:

- akceptování zvýšení nárůstu základního normativu z r. 2006 o částku blízkou se 1 %,
- navýšení stipendia doktorandů o 2 %,
- akceptování přesahů limitních počtů v bakalářských studijních programech z jedné poloviny.

ČKR a její představitelé v průběhu díličích jednání oceňovali vstřícný postoj představitelů MŠMT při prosazování oprávněných nároků VŠ v oblasti jejich financování.

Legislativní činnost

Za hlavní oblast aktivity v oblasti legislativní pokládala ČKR vyjadřování svých stanovisek k potřebám vysokých škol a předkládání připomínek k připraveným normám zákonů a vyhlášek. Je třeba říci, že v tomto smyslu byla přijata řada opatření, která pomohou snahám vysokých škol o zjednodušení administrativy, na druhé straně však nadále zůstává řada námětů ze strany vysokých škol bez povšimnutí, anebo bez realizace (přijímání zahraničních studentů, zaměstnávání zahraničních specialistů, apod.). V současnosti je řada jednotlivců, které ČKR navrhla ke jmenování v různých orgánech státní správy, čímž lze vytvářet efektivní nástroje k prosazování potřeb vysokých škol. Je však nezbytné vyžadovat periodické zprávy o působení každého z nich v tom kterém orgánu a snažit se co nejkonkrétněji definovat rámec zájmů vysokých škol pro jeho další působení.

Jednou z nejdůležitějších zákonných norem z hlediska vysokých škol, projednávaných v roce 2006, byla novela zákona o vysokých školách. Hlavní význam této novely spatřovala ČKR v úpravě hospodaření vysokých škol směrem k efektivnějšímu nakládání s prostředky ze státního rozpočtu a upřesnění postavení studenta vysoké školy. Přes některé výhrady je schválená úprava této novely pro vysoké školy přínosem. Chronickým nedostatkem přijímání zákonných norem Parlamentem ČR je předkládání pozměňovacích návrhů v rámci čtení v plénu Poslanecké sněmovny či v Senátu těsně před konečným hlasováním, kdy není čas na jejich prostudování a zevrubné vyhodnocení jejich dopadů. V uplynulém období došlo i ke změně v budoucím uspořádání Kanceláře ČKR. Bude přijat nový pracovník, který zvýší akceschopnost kanceláře. ČKR se rozšířila na současných 39 členů z celkového počtu 72 vysokých škol.